Gemeente Assen

Raadsvoorstel

Onderwerp	**Participatieverordening en Uitdaagrecht Assen**
Kenmerk	39843-2024
Datum verzending	24 mei 2024
Besluitvormende raad	4 juli 2024
Consulterende raad	20 juni 2024
Namens	het college van burgemeester en wethouders van gemeente Assen de heer M.L.J. Out, burgemeester de heer T. Dijkstra, secretaris

1 Beslispunten

1.1 De Participatieverordening vast te stellen (bijlage 1)

1.2 De Inspraakverordening (2012) in te trekken (bijlage 2)

1.3 De Startnotitie implementatie Uitdaagrecht vast te stellen (bijlage 3)

1.4 Kennis te nemen van het eindverslag consultatieronde Uitdaagrecht en het procesmemo over het Burgerberaad en Referendum (bijlage 4 en 5)

1.5 Een bedrag van € 100.000,- per jaar ter beschikking te stellen voor 2025 t/m 2027 voor het uitvoeren van het Uitdaagrecht en dit in de begroting van 2025 op te nemen.

1.6 Kennis te nemen van het procesmemo over het Burgerberaad en Referendum aan het presidium (bijlage 5)

2 Inleiding

Alle gemeenten moeten op basis van de 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' de Inspraakverordening vervangen door een Participatieverordening. De wet beoogt dat het decentraal bestuur inwoners in staat stelt participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Daarvoor wordt de regeling over inspraak in de Gemeentewet, Provinciewet, Waterschapswet en WoIBES uitgebreid naar participatie. Daarnaast wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Doel hiervan is dat inwoners weten op welke manier zij kunnen participaeren. De besluitvorming over de wet staat in de Eerste Kamer gepland voor 28 mei 2024. Meerdere gemeenten werken er al mee in afwachting van de vaststelling van de wet.

In de Participatieverordening worden de regels opgenomen die helder maken voor inwoners hoe participatie mogelijk is. In de wet wordt veel ruimte gegeven voor lokale behoeften en omstandigheden. Waar we inwoners noemen, bedoelen we in bij participatie ook altijd ondernemers en organisaties.

Gemeenten moeten in de verordening ook aangeven hoe zij met het Uitdaagrecht willen omgaan. De kern van het uitdaagrecht is dat het inwoners van Assen in staat stelt om voorstellen te doen voor het overnemen van bepaalde gemeentelijke taken, waarbij ze aantonen dat ze deze beter of anders kunnen uitvoeren. Dit past binnen een breder streven naar burgerparticipatie, waarbij de gemeente niet alleen uitvoerder is maar ook samenwerkt met haar inwoners. Dit voorstel past binnen deze wettelijke kaders

3 Beoogd effect

1.Meer betrokkenheid en invloed van inwoners om hun eigen leefomgeving, voorzieningen en activiteiten in Assen vorm te geven.

2. Meer expertise, ervaringsdeskundigheid en creativiteit van inwoners worden benut om in samenwerking tot aanpakken van maatschappelijke vraagstukken te komen.

3. Een sterker gevoel van verbinding van inwoners met de gemeente en tussen inwoners en organisaties onderling, zowel in de wijken en dorpen als op stedelijk niveau.

4. Meer gedragen besluiten, verbeterde lokale diensten en een sterkere relatie tussen de gemeente en haar inwoners. Belangrijke thema's zoals zorg, leefbaarheid en klimaatverandering vereisen samenwerking en medezeggenschap, waardoor dit uitdaagrecht bijzonder relevant wordt.

4 Argumenten

4.1 De wettelijke verplichting voor een Participatieverordening sluit goed aan bij ons eigen beleid. In de Visie voor Participatie (inwonerparticipatie) (2021), die aangevuld is met overheidsparticipatie (2022), is een heldere ambitie opgenomen. De Participatieverordening is de formele vertaling van dit beleid naar regels.

4.2 Het Uitdaagrecht is één van de middelen om de samenwerking tussen overheden en inwoners vorm te geven. Vanuit de gekozen cocreatieve grondhouding kunnen we bij elke uitdaging goed bekijken óf het hier om een uitdaging gaat of om een initiatief (dan spreken we over overheidsparticipatie). Het gaat niet om het instrument, maar hoe we vanuit samenwerking tot relaisatie kunnen komen met als mogelijke uitkomst dat een gemeentelijke taak wordt overgenomen. In de praktijk verwachten we dat er hybride vormen ontstaan.

4.3 Willen we het Uitdaagrecht serieus nemen, dan vraagt dit om een goede organisatie. Deze taak kan het huidige Ontwikkel Team participatie (OTP) niet dragen, omdat de caseload hoog is.

4.4 Voor twee andere instrumenten, het referendum en het burgerberaad stellen we voor om beide onderwerpen met de raad verder uit te werken en te komen tot een aanpassing/actualisatie van de reeds bestaande referendumverordening en een voorstel of en zo ja hoe om te gaan met burgerberaad (zie bijlage 5).

5 Kanttekeningen

We zullen helder zijn over waar we qua rechtmatigheid rekening mee moeten houden. De Nationale ombudsman concludeerde in 2018 in een rapport dat juridische regels een van de belangrijkste knelpunten vormen voor burgerinitiatieven. Onder andere het aanbestedingsrecht wordt als struikelblok ervaren. Initiatieven zijn bijvoorbeeld niet bekend met de werking van deze regels en inschrijven op een aanbesteding is vaak een uitdaging. Dit kan onbedoeld tot onbegrip leiden. Het is zaak om hier duidelijk over te zijn en om hier de juiste weg in te vinden.

6 Kosten, baten en dekking

De implementatie van een goed werkproces en de functie van een coördinator Uitdaagtafel bedraagt € 100.000,- per jaar. Dit bedrag is als volgt opgebouwd: coördinator Uitdaagtafel € 50.000,-. training en opleiding € 20.000,- en communicatie (intern en extern) € 30.000,- per jaar. Het jaarlijkse bedrag is nodig voor de eerste twee uitvoeringsjaren 2025 t/m 2026.

In de begroting 2024 is onder Participatie genoemd dat we ervaringen moeten opdoen met het Uitdaagrecht en de nieuwe Participatieverordening. In de Kaderbrief 2025 wordt voor het Ontwikkelteam Participatie (OTP) voorgesteld om middelen mee te nemen voor 2025. Dit betreft de middelen voor Inwonersparticipatie, het Uitdaagrecht en de Participatieverordening. We stellen voor begin 2026 een evaluatie te houden en te beoordelen wat qua financiën structureel nodig is na 2026.

7 Communicatie, participatie

We hebben met verschillende interne medewerkers gesproken over de implicaties van het Uitdaagrecht als we uitdagingen krijgen op hun specifieke werkterrein. Dit heeft veel inzichten gegeven met betrekking tot kansen en noodzaak voor vernieuwing. Daarnaast werden er aandachtspunten meegegeven voor zaken waar we als organisatie alert op moeten zijn, bijvoorbeeld als het gaat om specifieke regieverantwoordelijkheden, de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van zorg voor kwetsbare inwoners en aandacht voor borging en beheer.

Daarnaast hebben we met organisaties in Assen gesproken. Zij gaven eveneens aan dat het Uitdaagrecht een kansrijke manier is om betrokkenheid en eigenaarschap van inwoners te vergroten. Ook werd genoemd dat deze tijd met grote uitdagingen met betrekking tot gezondheid, de zorg en het klimaat, vraagt om vernieuwende aanpakken. unaniem werd gesteld dat het Uitdaagrecht daar een belangrijke basis voor biedt. Het advies aan de gemeente was om een grondhouding van samenwerking aan te nemen, helderheid te bieden over het proces en waar nodig richtlijnen of begrenzingen aan te geven, bijvoorbeeld op basis van het eigen beleid, wetgeving en zaken als kwaliteit.

8 Inclusie

We gaan bij elke uitdaging een check doen of er aandacht is voor inclusie. Dit betekent dat bij de uitvoering van de betreffende taak moet worden aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan inclusie. We hebben gesproken met ervaringsdeskundigen op het gebied van het Uitdaagrecht.

9 Vervolg

Na vaststelling van de Participatieverordening en de Beleidsregels kunnen een aantal voorbereidende activiteiten worden uitgevoerd tot aan 1 januari 2025. Dit gaat om het vinden van een coördinator Uitdaagtafel en een communicatieadviseur. Het opstellen van een profiel en de werving kunnen vanuit het huidige Ontwikkel Team Participatie worden gedaan. Vanaf 1 januari kan het proces van de Uitdaagtafel worden ingericht en zal de interne en externe communicatie en training worden gestart. Zie voor de implementatie de Startnotitie (bijlage 3).

Met betrekking tot de omgang met Referendum en Burgerberaad als zal er voor de zomer een eerste informerende bijeenkomst gehouden worden.

Na de zomer volgen in afstemming met het presidium inspirerende activiteit en/of werksessie met de raad, waarna het college een voorstel kan doen aan de raad (zie bijlage 5, procesmemo presidium Burgerberaad en Referendum).

10 Bijlagen

Bijlage 1. Participatieverordening Assen

Bijlage 2. Inspraakverordening Assen

Bijlage 3. Startnotitie Uitdaagrecht

Bijlage 4. Eindverslag consultatieronde Uitdaagrecht

Bijlage 5. Procesmemo presidium Burgerberaad en Referendum

De raad van de gemeente Assen,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024

Besluit

1.1. De Participatieverordening vast te stellen (bijlage 1)

1.2. De Inspraakverordening (2012) in te trekken (bijlage 2)

1.3. De Startnotitie implementatie Uitdaagrecht vast te stellen (bijlage 3)

1.4. Kennis te nemen van het eindverslag consultatieronde Uitdaagrecht (bijlage 4)

1.5. Een bedrag van € 100.000,- per jaar ter beschikking te stellen voor 2025 t/m 2027 voor het uitvoeren van het Uitdaagrecht en dit in de begroting van 2025 op te nemen.

1.6. Kennis te nemen van het procesmemo over het Burgerberaad en Referendum aan het presidium (bijlage 5)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van donderdag 4 juli 2024.

De raad voornoemd,

Voorzitter, M.L.J. Out

Griffier, J. de Jonge